

Publikumsundersøgelse af *Befri Gudstjenesten*

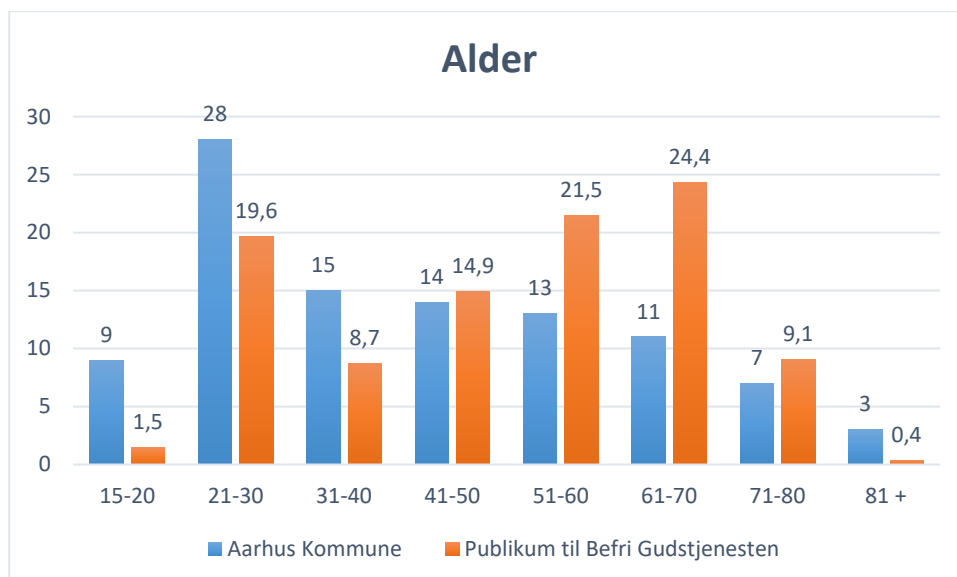
rethinkIMFACTS 2017, Aarhus Universitet, gennemførte en kvantitativ publikumsundersøgelse af fuldmåne eventen Befri Gudstjenesten produceret af Teatret Svalegangen og Aarhus Domkirke. Undersøgelsen er en del af den samlede, forskningsbaserede evaluering af Aarhus 2017, og vi præsenterer her en oversigt over data fra undersøgelsen om: Deltagerne, deres vurdering af oplevelsen samt om, hvordan de forholder sig til mediedebatten om arrangementet.

Beskrivelse af data

- ❖ Spørgeskemaet er udsendt til 339 respondenter, som er indsamlet i forbindelse med *Befri Gudstjenesten* onsdag d. 22. februar, torsdag d. 23. februar og lørdag d. 25. februar.
- ❖ Den samlede svarprocent er på 81 %.

Respondenternes karakteristika

- ❖ 71 % af respondenterne til publikumsundersøgelsen af *Befri Gudstjenesten* er kvinder, 29 % mænd.
- ❖ 73 % af respondenterne er bosat i Aarhus Kommune. Herudover er 5 % fra Vejle, 3 % fra Silkeborg og 2 % fra henholdsvis Horsens, Skanderborg og Odder Kommune. Der er respondenter fra i alt 25 af landets kommuner og alle 5 regioner er repræsenteret.
- ❖ 79 % af respondenterne har gennemført en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. I den samlede befolkning i Aarhus Kommune udgør denne gruppe kun 32 %.
- ❖ Alderssammensætningen sammenlignes i grafen nedenfor med befolkningen i Aarhus Kommune (målt i procent):

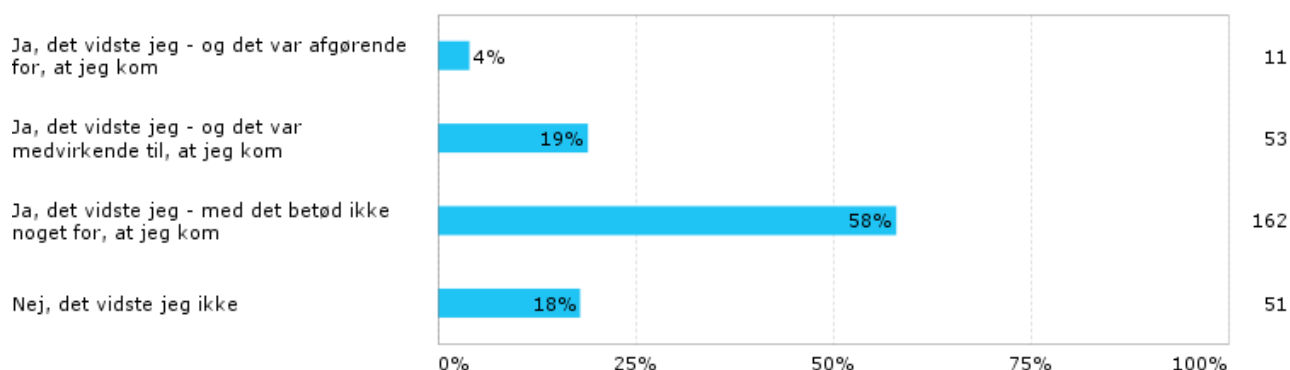

- ❖ 16 % af respondenterne går ugentligt i kirke, 21 % går månedligt i kirke, 58 % går halvårligt eller sjældnere i kirke, mens 5 % normalt aldrig går i kirke.

- ❖ 3 % går ugentligt i teatret, 23 % går månedligt i teatret, 72 % går i teatret halvårligt eller sjældnere, 1 % går normalt aldrig i teatret.
- ❖ I resten af rapporten vil ugentligt og månedligt nogle steder samles i én kategori, som samlet benævnes som hyppige kirke- og teatergængere.

Befri Gudstjenesten som et Aarhus 2017 arrangement

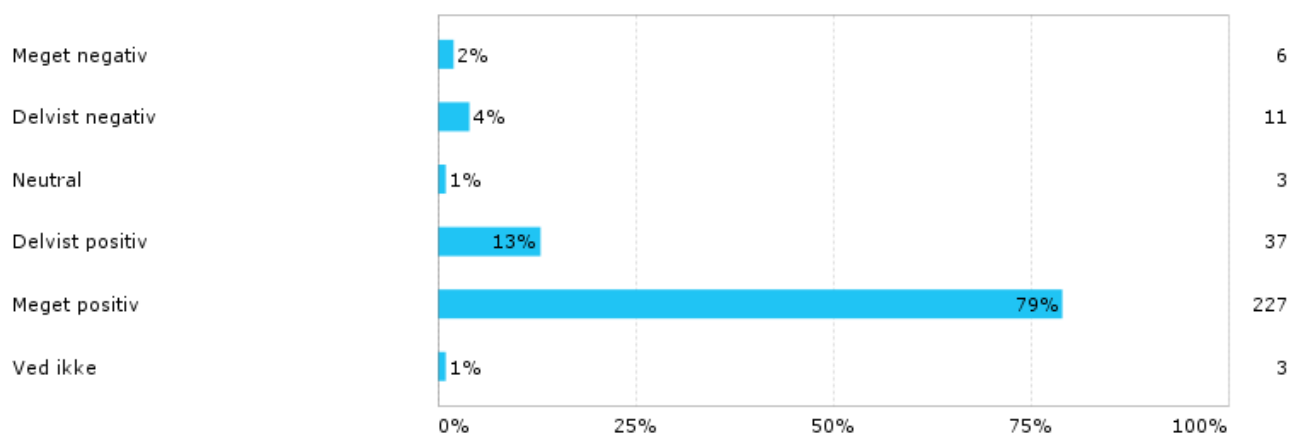
Vidste du på forhånd, at "Befri Gudstjenesten" er en del af Aarhus 2017-programmet?

- ❖ 81 % vidste på forhånd, at *Befri Gudstjenesten* er en del af Aarhus 2017, men 58 % angiver det ikke som en grund til at komme til arrangementet.
- ❖ 31 % er blevet mere positive overfor Aarhus 2017 efter at have set *Befri Gudstjenesten*, imens det for 61 % ikke har haft en betydning for deres holdning til Aarhus 2017.
 - o 82 % har enten en delvist positiv eller meget positiv generel holdning til Aarhus 2017. Kun 2 % er generelt negative overfor Aarhus 2017.
- ❖ 44 % er blevet mere interesserede i Aarhus 2017, mens 50 % ikke mener, at *Befri Gudstjenesten* har haft en betydning for deres interesse i Aarhus 2017.
 - o 24 % er meget interesserede i Aarhus 2017 generelt, mens 46 % er interesserede i nogen grad. 14 % er mindre interesserede eller slet ikke interesserede i Aarhus 2017.

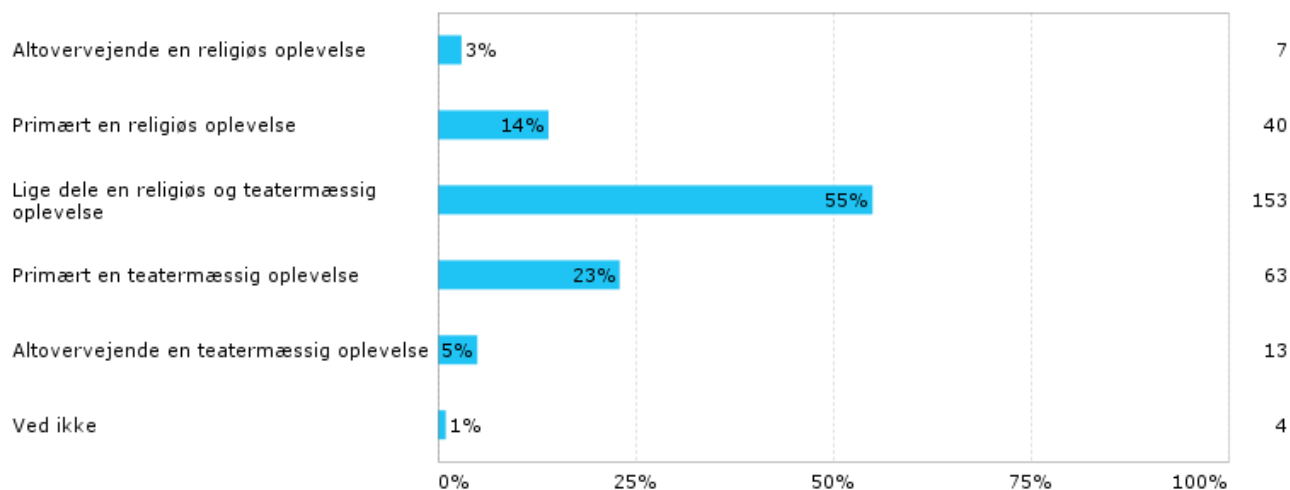
Oplevelsen af *Befri Gudstjenesten*

*Hvad er din samlede oplevelse af *Befri Gudstjenesten*?*

- ❖ Respondenterne har samlet set en meget positiv oplevelse af *Befri Gudstjenesten*. Således har 92 % haft en enten delvist eller meget positiv oplevelse.
- ❖ De mest negative er den gruppe, der ugentligt går i kirke. Når man ser på dem isoleret set, så er 19 % enten delvist eller meget negative, mens der er 6 % negative blandt dem, der går i kirke månedligt.
- ❖ Blandt respondenter, der er hyppige teatergængere, har 9 % en negativ oplevelse.

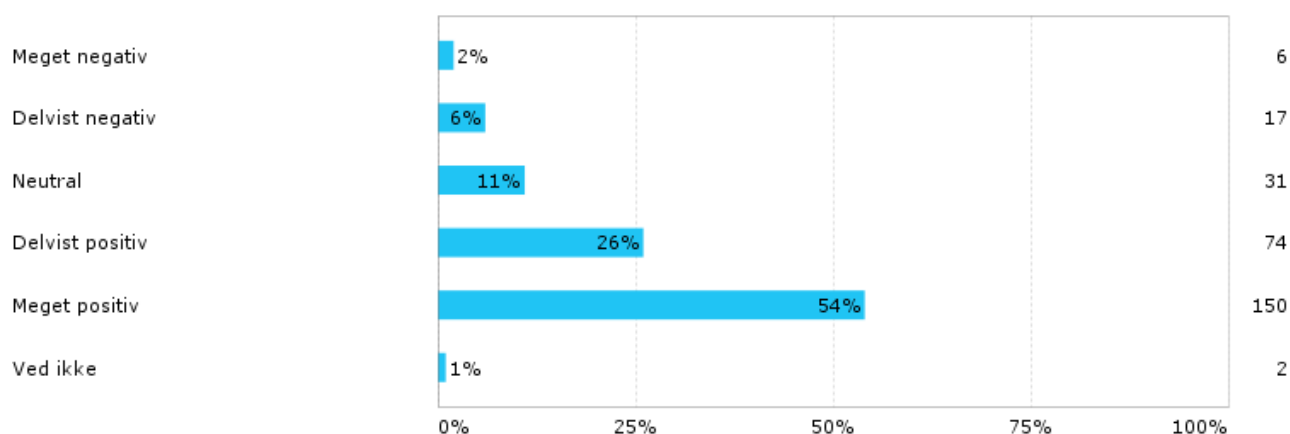
Hvordan vil du afveje din oplevelse af Befri Gudstjenesten?

- ❖ Det samlede billede er, at folk afvejer *Befri Gudstjenesten* som nogenlunde lige dele en religiøs oplevelse og en teatermæssig oplevelse, dog med en lille overvægt til det teatermæssige.
- ❖ Hyppige kirkegængere vurderer det i lidt højere grad som en teatermæssig oplevelse end hyppige teatergængere.
- ❖ For den religiøse oplevelse er billedet mere ens for hyppige kirke- og teatergængere, således er der omkring 20 %, der vurderer det som en overvejende religiøs oplevelse både blandt hyppige kirkegængere og hyppige teatergængere. Størstedelen ser det stadigvæk som lige dele af begge dimensioner.

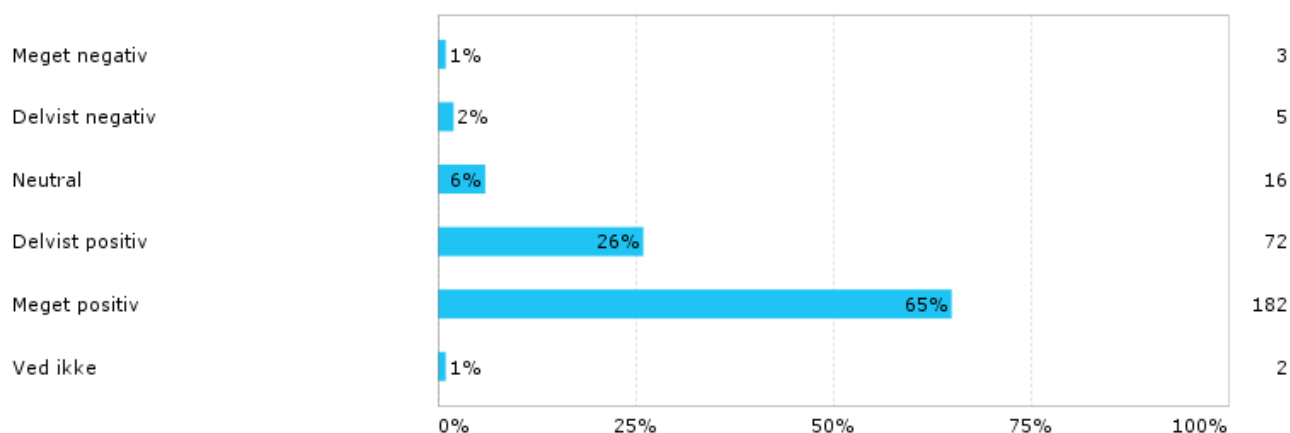
Vurdering af henholdsvis den religiøse og teatermæssige dimension

Befri Gudstjenesten er en kombination af kirke og teater. Vurdér din oplevelse af den religiøse dimension.

- ❖ Her ses en meget positiv holdning til den religiøse dimension generelt set. Således er 80 % af respondenterne enten delvist eller meget positive overfor den religiøse dimension af *Befri Gudstjenesten*.
- ❖ 23 % af de ugentlige kirkegængere er negative, imens 67 % er positive overfor den religiøse del.
- ❖ For månedlige kirkegængere er 16 % negative, mens 70 % er positive.

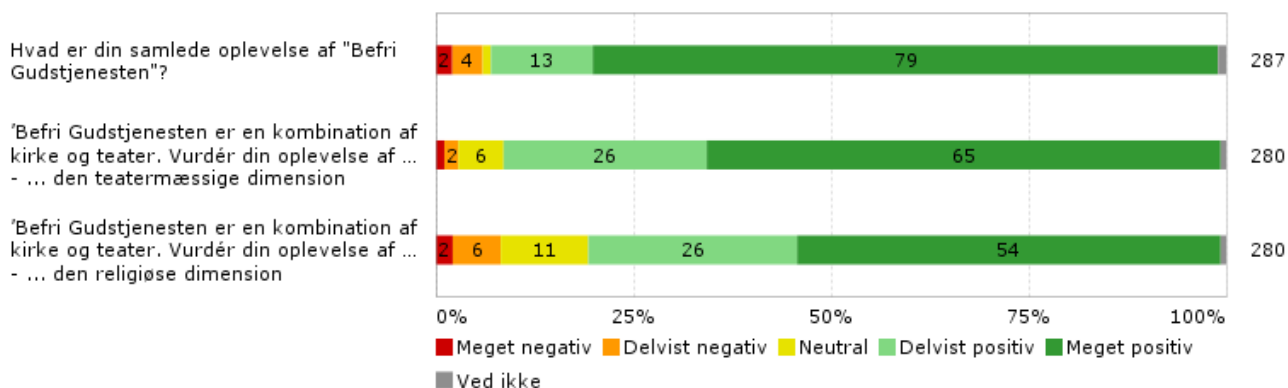
Befri Gudstjenesten er en kombination af kirke og teater. Vurdér din oplevelse af den teatermæssige dimension.

- ❖ Hyppige teatergængere har en mere negativ oplevelse af den teatermæssige dimension, end folk der sjældent går i teater. 7 % af de hyppige teatergængere er negative, mens dem der går i teater årligt eller sjældnere er enten neutrale eller positive (ingen af dem angiver en negativ holdning).
- ❖ Generelt set er folk dog meget positive overfor den teatermæssige del (91 %).

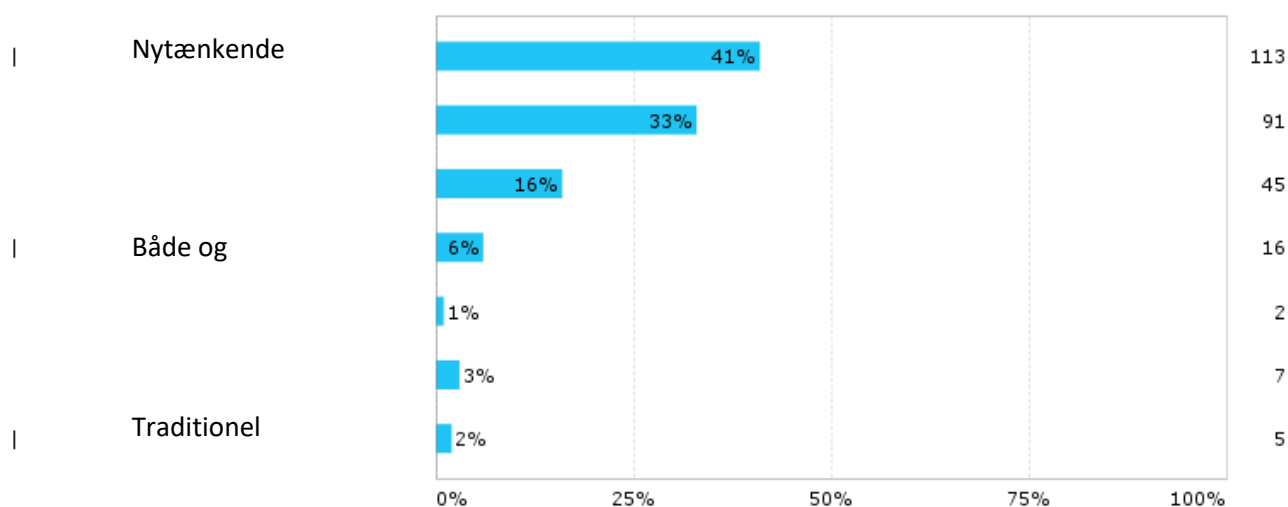
Nedenfor ses en sammenligning af vurderingen af henholdsvis den teatermæssige dimension, den religiøse dimension og den samlede oplevelse. Den største positivitet udtrykkes, når den samlede oplevelse vurderes, mens den største negativitet udtrykkes overfor den religiøse dimension. Billedet er dog generelt set en meget positiv oplevelse af *Befri Gudstjenesten* – uanset dimensionerne teater og religion.

- ❖ 92 % har en delvist eller meget positiv samlet oplevelse af *Befri Gudstjenesten*.
- ❖ 91 % har en delvist eller meget positiv oplevelse af den teatermæssige dimension.
- ❖ 80 % har en delvist eller meget positiv oplevelse af den religiøse dimension.

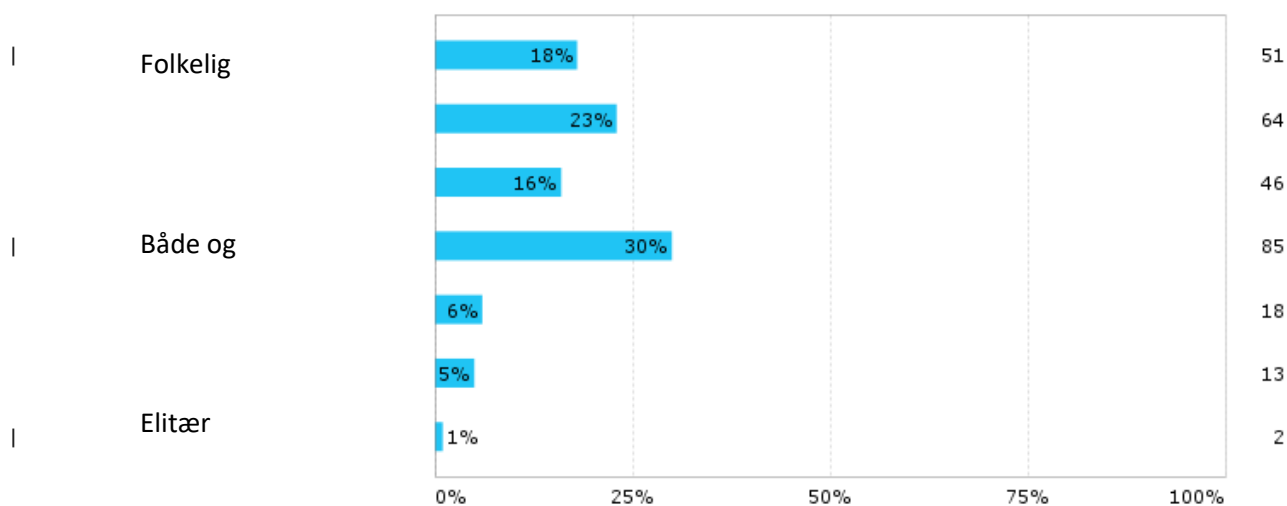
Karakteristik ud fra ordpar

Hvordan vil du karakterisere "Befri Gudstjenesten" på disse skalaer? *Nytænkende/Traditionel*
Yderpositionerne er repræsenteret af de to modsatte ord, mens midterste kategori er en både/og position

- ❖ I altovervejende grad karakteriseres *Befri Gudstjenesten* som nytænkende frem for traditionel. 90 % karakteriserer *Befri Gudstjenesten* som nytænkende i en eller anden grad.

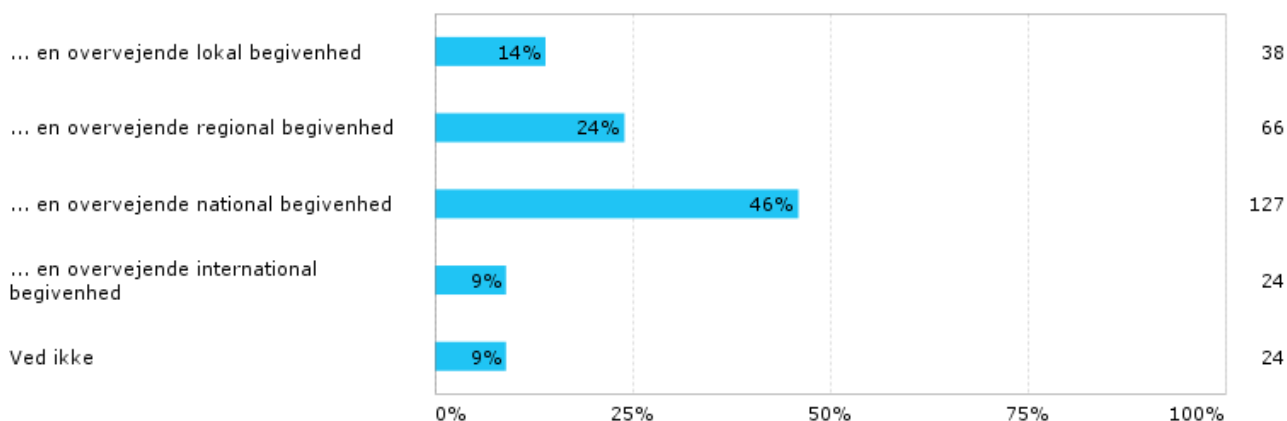
Hvordan vil du karakterisere "Befri Gudstjenesten" på disse skalaer? *Folkelig/Elitær*
Yderpositionerne er repræsenteret af de to modsatte ord, mens midterste kategori er en både/og position

- ❖ Knap hver tredje respondent karakteriserer *Befri Gudstjenesten* som både en folkelig og en elitær begivenhed. 57 % ser den som værende folkelig i højere grad end elitær.

Befri Gudstjenesten som en national begivenhed

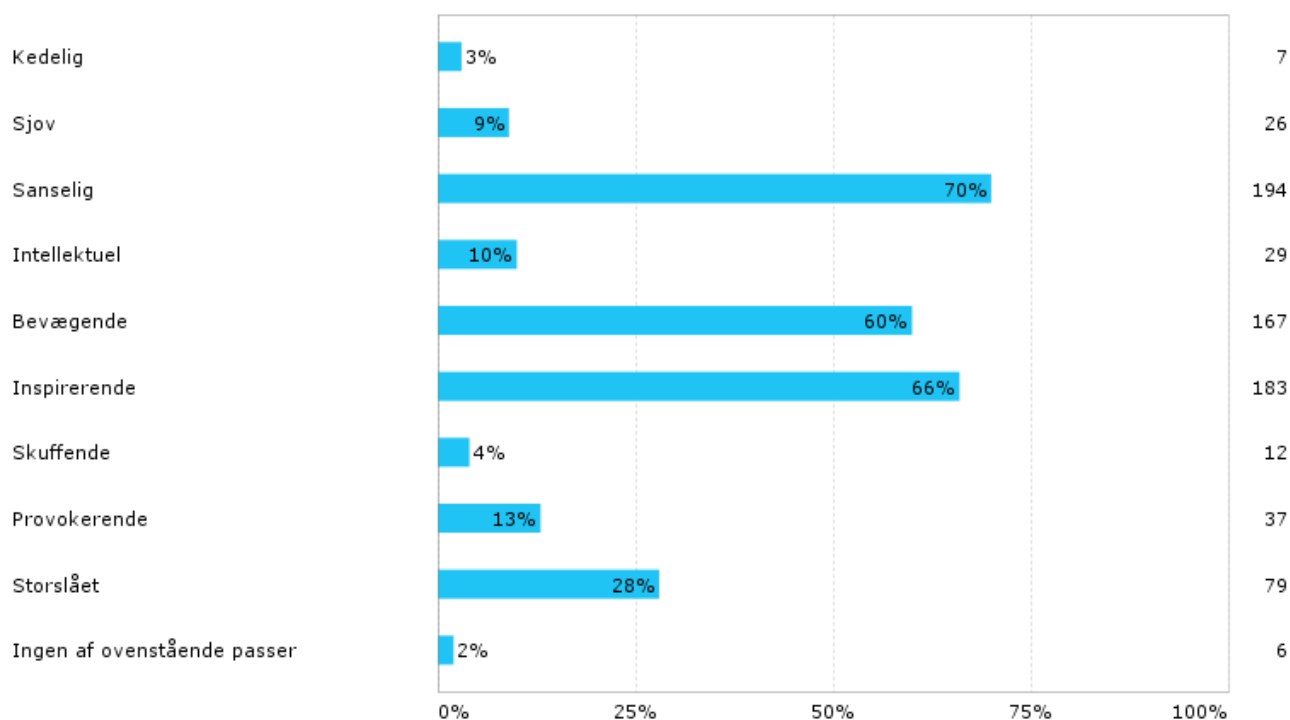
Vil du karakterisere Befri Gudstjenesten som...

- ❖ 46 % af respondenterne karakteriserer *Befri Gudstjenesten* som overvejende værende en national begivenhed.

Karakteristik ud fra beskrivende ord

Vælg op til tre ord, som beskriver din oplevelse af Befri Gudstjenesten.

- ❖ Der er tre ord, der skiller sig ud som værende de klart mest benyttede til at beskrive *Befri Gudstjenesten*: *Sanselig*, *Inspirerende* og *Bevægende*.
- ❖ Blandt hyppige kirkegængere er der 25 %, der finder *Befri Gudstjenesten* provokerende og 11 % finder den skuffende. De finder den i lavere grad sanselig og bevægende end gennemsnittet ovenfor.

Uddybende beskrivelser af oplevelsen

Udover de mange lukkede spørgsmål har vi også stillet to åbne spørgsmål til publikum. Her har de i et åbent kommentarfelt haft mulighed for at give deres mening til kende om deres oplevelse af *Befri Gudstjenesten*, samt deres holdning til debatten om arrangementet.

Herunder præsenteres en sammenskrivning af svarene fra det åbne spørgsmål:

Hvad vil du særligt fremhæve fra din oplevelse af "Befri Gudstjenesten"?

- ❖ *Befri Gudstjenesten* beskrives som nytænkende, overraskende og værende af høj professionel kvalitet. Herudover beskrives desuden, at begivenheden var involverende, tankevækkende og nærværende.

Der var en rød tråd gennem hele forestillingen, som gjorde, at det var nemt at følge med. Derudover var det hele bare gennemført og underholdende. Jeg gik derfra rørt men samtidig med et kæmpe smil på læberne. Godt gået!

Mange elementer i *Befri Gudstjenesten* nævnes, og netop sammensmeltningen af disse fremhæves, når publikum har svært ved at udvælge og i stedet henviser til, at sammensætningen og helhedsoplevelsen var særdeles positiv. Enkeltelementer som rummet Domkirken, og hvordan lyssætningen, indretningen og udnyttelsen af det skabte rum fremhæves for at bidrage til den gode og anderledes oplevelse. De forskellige optrædende talere til *Befri Gudstjenesten* kom med det, der beskrives som "vedkommende", "nærværende" og "inspirerende" taler/prædikener og med "stærke", "vigtige" og

"morsomme" budskaber. Særligt fremhæves præsten Christina Laursen for sin optræden. Hun "nydefinerede præsterollen" og bandt på fin og inspirerende vis aftenen sammen fra start til slut. Laursen roses især for sine let formidlede teologiske refleksioner, der blev oplevet som "frie", "sympatiske" og "modige": "Præsten var helt fantastisk!! Hun var sådan, som man ville ønske sig, at alle præster var!". Enkelte udtrykker knap så megen begejstring, da eksempelvis en respondent beskriver, hvordan Laursen, samt flere af de medvirkende, "fremhæver sig selv fremfor sagen".

Musikken fremstår centralt i størstedelen af respondentudsagnene. Mange forskellige musiske indslag indgik i *Befri Gudstjenesten*, og alle får de rosende ord med på vejen. Musikken formåede at sætte publikum i en bestemt stemning, som beskrives som uhøjtidelig og varm men på samme tid rørende, inkluderende og fællesskabsgivende. Der beskrives, hvordan alle de medvirkende, også publikum i gennem de forskellige fællessange, bidrog til denne særlige stemning. Særligt fremhæves Coldplay-sangen "Fix You" som et indslag, der frembragte "tårer i øjnene", "gåsehud" og "følelse af samhørighed". Af andre elementer nævnes Fadervor. I begyndelsen af *Befri Gudstjenesten* blev publikum bedt om at tage del i Fadervor på en ny måde, hvori Fadervor blev danset. Det dansende fadervor deler vandene, da nogle respondenter forholder sig positivt til denne som unik, inddragende og at den "forenede menigheden". Der er dog også en god håndfuld af publikum, der oplevede elementet som "negativt at en bøn bliver gjort til en gymnastikøvelse", "formålsløst" og "plat".

Interaktion mellem publikummerne, men også mellem publikum og de medvirkende fremhæves positivt. Publikum følte sig tæt på skuespillere, kor og de øvrigt medvirkende, som alle udviste stor indlevelse og professionalisme. Nadverdelen fremhæves også, men uden anden beskrivelse end som værende en delikat smagsoplevelse.

Nogle publikummer forholder sig til Domkirken som en religiøs institution, og hvordan *Befri Gudstjenesten* indskrives sig heri. På den ene side findes de publikummer, der oplevede *Befri Gudstjenesten* som en fin nytænkning af den traditionelle gudstjeneste, der blandt andet gav et bud på en anden præsterolle og fordrede refleksion og bud på alternativer til den traditionelle gudstjenestes praksisser. En publikum skriver: "Bare gudstjenester dog kunne ændres - blot en smule."

På den anden side findes der også i publikumsbesvarelserne enkelte negative udsagn om det religiøse aspekt, da *Befri Gudstjenesten* beskrives som "kedelig kættersk" og "uden kristendom", og at der var tale om "for meget performance og dårlig teologi". Ligeså beskriver en enkelt tilskuer, at det var en flot teateroplevelse, men samtidig en meget negativ kirkelig oplevelse.

Information om *Befri Gudstjenesten*

*Hvor havde du hørt om "Befri Gudstjenesten", da du besluttede dig for at deltage i arrangementet?
(Du kan sætte flere kryds)*

- ❖ 46 % har hørt om det gennem mund-til-mund.
- ❖ 35 % har hørt om det gennem lokale og nationale medier som tv, avis og radio.

- ❖ 40 % har hørt om det gennem diverse kanaler administreret af Teatret Svalegangen.
- ❖ 27 % har hørt om det gennem kommunikation fra Aarhus 2017.
- ❖ Af de 14 %, der har svaret 'Andet', er diverse sogneblade og kirkeblade nævnt oftest. Desuden har en række deltagere hørt om det gennem menighedsrådet. En del har også hørt om begivenheden via uddannelsesinstitutioner, herunder nævnes især Diakonhøjskolen.

Debatten i medierne om *Befri Gudstjenesten*

Har du set debatten i medierne om Befri Gudstjenesten?

- ❖ 57 % har set debatten i medierne om *Befri Gudstjenesten*.
- ❖ Disse 157 respondenter spørges herefter til, hvor de har set debatten, og hvad de synes om debatten i lyset af den oplevelse, de selv har af *Befri Gudstjenesten*. Så herunder er der kun 157 respondenter, der er adspurgte til debatten.

Karakteristik af debatten ud fra ordpar

Nu hvor du selv har set 'Befri Gudstjenesten', hvad synes du så karakteriserer debatten?

- ❖ Herunder spørges til følgende ordpar:
 - o Nuanceret/Forsimplet
 - o Relevant/Irrelevant
 - o Vigtig/Ligegyldig
 - o Saglig/Useriøs
- ❖ 20 % mener, at debatten er nuanceret, 19 % neutrale, 61 % mener debatten er forsimplet.
- ❖ 47 % mener, at debatten er relevant, 27 % neutrale, 25 % mener debatten er irrelevant.
- ❖ 59 % mener, at debatten er vigtig, 18 % er neutrale, 22 % mener, debatten er ligegyldig.
- ❖ 23 % mener, at debatten er saglig, 29 % neutrale, 47 % mener, debatten er useriøs.

Åbne svar til debatten

Herunder følger en præsentation af de åbne svar til følgende spørgsmål:

Hvad tænker du derudover om debatten i medierne?

Mediedebatten omkring *Befri Gudstjenesten* forholder publikum sig både positivt og negativt til. De, der forholder sig positivt, bygger det i flere tilfælde på en holdning om, at al debat og diskussion principielt set er vigtig. Det er relevant og nødvendigt at have samfunds-diskussioner om folkekirkens rolle og den traditionelle gudstjeneste. En respondent beskriver, hvordan debatten faktisk har givet anledning til større refleksion end selve deltagelsen i *Befri Gudstjenesten*. Andre beskriver, at debatten har været forudsigelig og forventelig: "når man prøver noget nyt og bryder traditioner, så vil der komme bølger og reaktioner". Der er dog også en del respondenter, der undrer sig over, hvorfor *Befri Gudstjenesten* har skabt så megen debat. De ser debatten som overdreven og som "en storm i et glas vand", og enkelte påpeger, at man har glemt, at *Befri Gudstjenesten* blot er en teaterforestilling.

Mange respondenter forholder sig negativt til mediedebatten. Dels problematiserer de hele forudsætningen for, at de forskellige debattører overhovedet kan indgå i debatten: For at kunne have en mening om *Befri Gudstjenesten*, må man have været til stede og været en del af begivenheden, mener flere respondenter. Det har ikke været tilfældet i debatindlæggene, og, som ifølge flere respondenter, er kommet fra præster og andre personer med teologisk baggrund. Disse debattører har blandet sig uden at have overværet *Befri Gudstjenesten* først, samt uden at have sat sig ordentligt ind i baggrunden og formålet med begivenheden. Herudover har "ytringerne bundet i enkelt-personers positioner mere end kirkens situation og fremtid".

Herved er debatten blevet useriøs, fordomsfuldt og ensidig. "Det bliver for unuanceret. Det kommer altid til at handle om for og imod forandring i kirken". Der ønskes i stedet en mere nysgerrig og reflekteret debat, hvori de forskellige debattører forholdte sig mere åbent til *Befri Gudstjenesten* og, igen, oplevede den selv.

Foruden at problematisere, at debatten ikke bygger på et ordentligt grundlag, så forholder flere respondenter sig også kritisk til retorikken og indhold i debatten. Retorikken karakteriseres af respondenter som hård, usaglig og skinger.